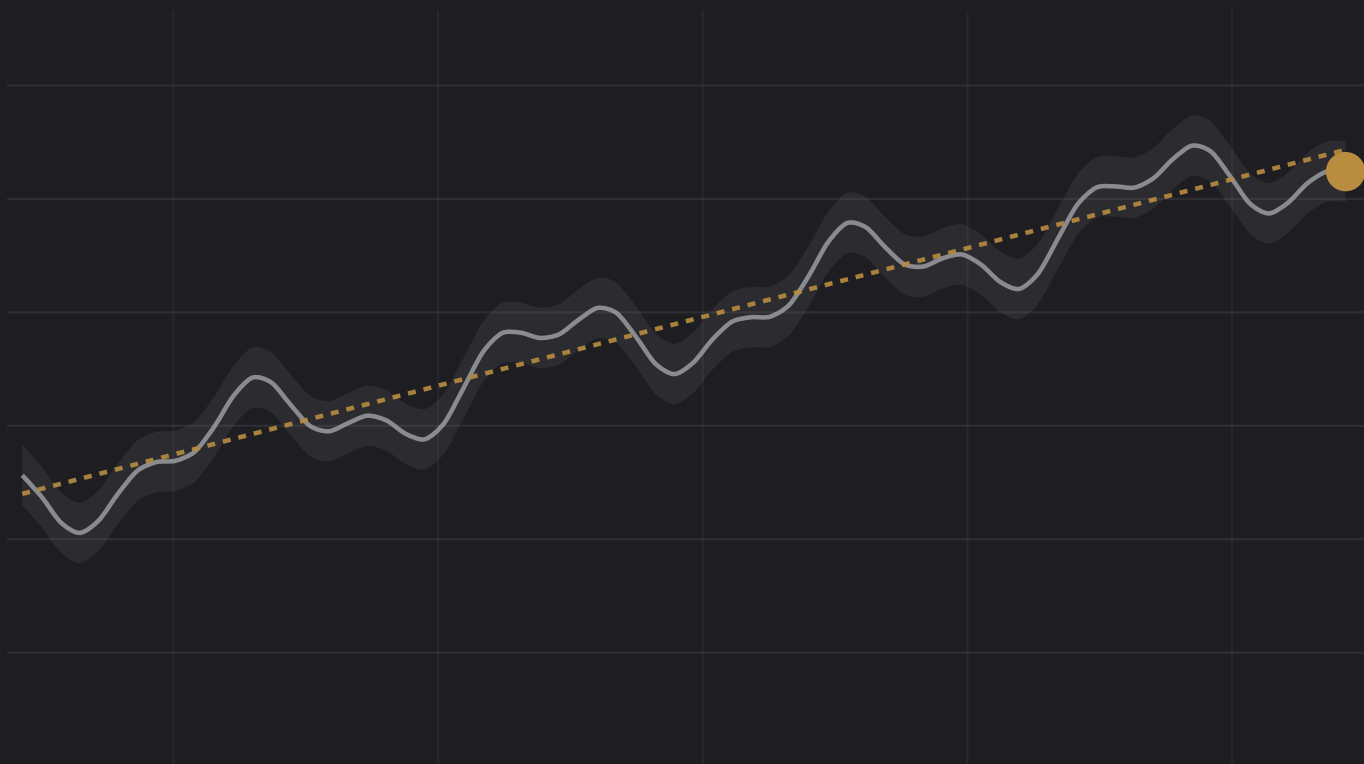

PRZEWODNIK KIERUNKOWY · EKONOMIA

Jak napisać pracę magisterską z ekonomii

Od pytania ekonomicznego do obrony: dane, regresja, szeregi czasowe,
dane panelowe i ocena polityki gospodarczej, krok po kroku.

Spis treści

Jak korzystać z tego przewodnika	1
1 Specyfika pracy z ekonomii	2
1.1 Dyscyplina	2
1.2 Typy prac	2
1.3 Ekonomia a pokrewne kierunki	3
2 Temat, pytanie i hipotezy	4
2.1 Od obszaru do pytania	4
2.2 Hipotezy z teorii	4
2.3 Wykonalność	5
2.4 Wkład pracy	5
3 Teoria i przegląd literatury	6
3.1 Teoria, która prowadzi do modelu	6
3.2 Gdzie szukać literatury	6
3.3 Przegląd badań empirycznych	6
3.4 Ile teorii	7
4 Źródła danych	8
4.1 Dane o Polsce	8
4.2 Dane międzynarodowe	8
4.3 Pytania do każdego zbioru danych	8
4.4 Dane jednostkowe	9
5 Przygotowanie danych	10
5.1 Ceny bieżące i stałe	10
5.2 Przekształcenia zmiennych	10
5.3 Sezonowość	11
5.4 Braki danych i obserwacje nietypowe	11
6 Analiza opisowa	13
6.1 Statystyki opisowe	13
6.2 Wykresy	13
6.3 Dynamika i struktura	13
6.4 Korelacje	14
7 Model regresji	15
7.1 Specyfikacja	15
7.2 Interpretacja współczynników	15
7.3 Diagnostyka	16
7.4 Kilka specyfikacji	16

8	Korelacja i przyczynowość	18
8.1	Źródła endogeniczności	18
8.2	Różnica w różnicach	18
8.3	Inne metody	19
8.4	Jak pisać o wynikach	19
9	Szeregi czasowe	20
9.1	Stacjonarność	20
9.2	Testy pierwiastka jednostkowego	20
9.3	Co zrobić z niestacjonarnością	21
9.4	Opóźnienia i dynamika	21
9.5	Zmiany strukturalne	21
10	Dane panelowe	23
10.1	Struktura panelu	23
10.2	Efekty stałe i losowe	23
10.3	Efekty czasowe	23
10.4	Błędy standardowe	24
10.5	Panele makroekonomiczne	24
11	Ocena polityki gospodarczej	25
11.1	Ocena przed i po wprowadzeniu	25
11.2	Logika interwencji	25
11.3	Problem kontrfaktu	26
11.4	Efekty uboczne i rozkład skutków	26
12	Narzędzia i powtarzalność analizy	28
12.1	Programy	28
12.2	Skrypt zamiast klikania	28
12.3	Porządek w plikach	29
12.4	Tabele i wykresy z programu	29
12.5	Załączniki	29
13	Wyniki i dyskusja	31
13.1	Tabela wyników regresji	31
13.2	Opis wyników	31
13.3	Analiza odporności	32
13.4	Dyskusja	32
14	Struktura pracy i redakcja	33
14.1	Typowy układ	33
14.2	Proporcje	33
14.3	Wzory i notacja	33
14.4	Wstęp i zakończenie	34
14.5	Cytowanie	34
15	Finisz: ostatnie tygodnie	35
15.1	Kolejność	35
15.2	Rewizje danych	35
15.3	Aneksy	36
15.4	Antyplagiat i złożenie pracy	36
16	Obrona	37
16.1	Prezentacja	37

16.2	Pytania do pracy	37
16.3	Pytania z zakresu studiów	38

Jak korzystać z tego przewodnika

Ten przewodnik powstał dla studentki lub studenta ekonomii, który ma przed sobą pracę magisterską i chce ją napisać dobrze. Nie powtarza rad o „pracach dyplomowych w ogóle”. Każdy rozdział, przykład i checklista dotyczą ekonomii: pytań o mechanizmy gospodarcze, danych makroekonomicznych i mikroekonomicznych, modeli ekonometrycznych, oceny polityki gospodarczej i tego, jak wyniki takich analiz rzetelnie zinterpretować.

Praca magisterska z ekonomii różni się od pracy z zarządzania czy finansów przedsiębiorstwa. W jej centrum stoi zwykle pytanie o zależność między zjawiskami gospodarczymi: jak płaca minimalna wiąże się z zatrudnieniem, co wyjaśnia różnice we wzroście gospodarczym regionów, jak stopy procentowe przenoszą się na kredyt. Odpowiedź wymaga teorii, która podpowiada mechanizm, danych, które go mierzą, i metody, która pozwala oddzielić ten mechanizm od innych czynników. Recenzent ocenia każdy z tych elementów.

Rozdziały od pierwszego do szóstego i od trzynastego do szesnastego są wspólne dla wszystkich prac. Rozdziały od siódmego do dwunastego opisują warsztat analityczny: regresję, wnioskowanie przyczynowe, szeregi czasowe, dane panelowe, ocenę polityki gospodarczej i narzędzia. Nie musisz stosować wszystkich metod. Wybierz te, których wymaga Twoje pytanie.

Po drodze spotkasz pięć rodzajów ramek. **Definicje** porządkują pojęcia. **Przykłady z praktyki** pokazują, jak zasada wygląda w gotowym tekście. **Pułapki** opisują błędy, które powtarzają się w pracach z ekonomii. **Checklisty** pozwalają sprawdzić rozdział przed wysłaniem go promotorowi. Ramki **Okiem recenzenta** pokazują, na co patrzy osoba, która wystawi ocenę.

Przewodnik nie zastępuje podręcznika ekonometrii. Pokazuje, jak wykorzystać jej narzędzia w pracy magisterskiej, jakie decyzje trzeba podjąć i uzasadnić i jakich błędów unikać. Liczby w przykładach są ilustracyjne, chyba że podano ich źródło.

Powodzenia. Dobra praca magisterska z ekonomii uczy umiejętności, których szukają banki centralne, ministerstwa, instytucje badawcze i działy analiz: łączenia teorii z danymi, ostrożnej interpretacji wyników i odróżniania korelacji od przyczynowości.

Specyfika pracy z ekonomii

Prace magisterskie z ekonomii często mają jedną z dwóch słabości. Pierwsza to opis bez analizy: kilkadziesiąt stron o historii inflacji w Polsce, kilka wykresów z danych GUS i wniosek, że inflacja jest zjawiskiem złożonym. Druga to analiza bez ekonomii: model regresji z kilkunastoma zmiennymi dobranymi dlatego, że były dostępne, bez teorii, która by wyjaśniała, dlaczego mają być powiązane. Ten rozdział pokazuje, czego recenzent oczekuje i jakie drogi badawcze są dostępne.

1.1 Dyscyplina

W klasyfikacji dziedzin i dyscyplin z 2022 r. ekonomia należy do dyscypliny ekonomia i finanse w dziedzinie nauk społecznych. Praca magisterska jest więc oceniana według standardów badań empirycznych w naukach społecznych, z silnym akcentem na metody ilościowe. Wymaga pytania badawczego, podstawy teoretycznej, danych, metody i ostrożnej interpretacji.

Mechanizm ekonomiczny

Mechanizm ekonomiczny to łańcuch przyczyn i skutków, który wyjaśnia, dlaczego jedno zjawisko gospodarcze wpływa na inne. Na przykład wzrost płacy minimalnej podnosi koszty pracy, co może skłaniać firmy do ograniczania zatrudnienia, ale też zwiększa dochody i popyt konsumpcyjny. Dobra praca z ekonomii nazywa mechanizm, który bada, i pokazuje, jak jego elementy przełożyły się na zmienne w analizie.

1.2 Typy prac

Typ pracy	Pytanie w centrum	Metody	Przykładowy temat
Empiryczna makroekonomiczna	Jak powiązane są wielkości makroekonomiczne w czasie lub między krajami?	Szeregi czasowe, dane panelowe	Transmisja stóp procentowych NBP na oprocentowanie kredytów w latach 2010–2025
Empiryczna mikroekonomiczna	Jak zachowują się gospodarstwa domowe, firmy, pracownicy?	Regresja na danych jednostkowych	Determinanty aktywności zawodowej kobiet w wieku 55–64 lata
Regionalna	Skąd biorą się różnice między regionami i czy się zmniejszają?	Dane panelowe regionów, analiza konwergencji	Konwergencja PKB per capita podregionów w Polsce

Typ pracy	Pytanie w centrum	Metody	Przykładowy temat
Ocena polityki gospodarczej	Jakie skutki przyniosła reforma lub program?	Porównanie z grupą kontrolną, analiza przed i po	Wpływ obniżenia wieku emerytalnego na aktywność zawodową
Porównawcza międzynarodowa	Czym różnią się rozwiązania i wyniki gospodarek?	Analiza danych porównawczych, panel krajów	Reguły fiskalne a dynamika długu publicznego w krajach UE
Teoretyczno-przeglądowa	Co wiadomo o mechanizmie i jak go modelować?	Przegląd literatury, model teoretyczny	Przegląd modeli oczekiwań inflacyjnych w polityce pieniężnej

Na większości wydziałów najwyżej oceniane są prace empiryczne, w których autor sam przygotował dane i przeprowadził analizę ilościową. Praca przeglądowa może być dobra, ale wymaga głębokiej znajomości literatury i wyraźnego wkładu, np. systematycznego zestawienia wyników badań.

1.3 Ekonomia a pokrewne kierunki

Na seminarium z ekonomii pojawiają się tematy, które pasują bardziej do finansów przedsiębiorstwa albo zarządzania, np. analiza wskaźnikowa jednej spółki. Promotor może je zaakceptować, ale warto wiedzieć, co wyróżnia pracę ekonomiczną: patrzy na rynki, sektory, gospodarki i zachowania wielu podmiotów, a nie na decyzje pojedynczej firmy.

⚠ Opis zjawiska zamiast analizy

Praca o bezrobociu w Polsce ma rozdział o definicjach bezrobocia, rozdział o historii bezrobocia od lat 90. z wykresami stopy bezrobocia i rozdział o programach aktywizacji. Nie ma pytania badawczego, hipotezy ani analizy zależności. Recenzent oceni ją jako opracowanie. Wybierz jedno pytanie, np. o związek między programami aktywizacji a odpływem z bezrobocia w powiatach, i zbadaj je na danych.

💬 Okiem recenzenta

Najpierw szukam pytania badawczego i mechanizmu, który autor chce zbadać. Potem sprawdzam, czy zmienne w modelu wynikają z teorii i wcześniejszych badań. Model z dobrym dopasowaniem, ale bez uzasadnienia doboru zmiennych, oceniam jako ćwiczenie ze statystyki, a nie pracę z ekonomii.

✅ Zanim zaczniesz

- ☐ Wiesz, jaki mechanizm ekonomiczny chcesz zbadać
- ☐ Wybrałeś typ pracy i wstępnie metodę
- ☐ Sprawdziłeś, czy dane potrzebne do analizy istnieją i są dostępne
- ☐ Wiesz, jakie oprogramowanie wykorzystasz i czy je znasz
- ☐ Umiesz w jednym zdaniu powiedzieć, co praca wniesie